

Perspectiefnota 2023

Inhoud

Inhoud.....	1
1. Inleiding.....	2
1.1. <i>Wat is de bedoeling van een perspectiefnota?</i>	2
1.2. <i>Hoe is de perspectiefnota voorbereid?</i>	2
1.3. <i>Hoe ziet het proces tot de begrotingsbehandeling eruit?</i>	3
1.4. <i>Wat maakt de perspectiefnota anders dan anders?</i>	6
1.5. <i>Hoe is de perspectiefnota opgebouwd?</i>	7
2. Hoeveel geld hebben we?.....	8
2.1. <i>Structurele middelen</i>	8
2.2. <i>Incidentele middelen</i>	11
3. Welke richting geeft u ons mee?.....	12
4. Wat worden de lokale lasten?.....	13

1. Inleiding

Wat is de bedoeling van een perspectiefnota? Wie heeft de nota voorbereid en wat hebben we tijdens die voorbereidingen gedaan? Hoe ziet het proces tot de begrotingsbehandeling in november 2022 eruit? Wat maakt de nota dit keer anders dan anders? En hoe is de opbouw van de nota?

Op die vier vragen geven we in deze inleiding een antwoord.

Vooraf nog dit: u ontvangt de Perspectiefnota een week later dan eerder gepland. Op die manier konden we als nieuw college deze nota vaststellen.

Bijkomend voordeel is dat we de effecten van de meicirculaire al indicatief in de nota hebben kunnen opnemen. Die effecten zijn erg groot: de inkomsten die we van het Rijk ontvangen, stijgen heel fors. We hebben de afgelopen jaren ervaren dat het vaak onvoorspelbaar is wat de effecten van de rijkscirculaires zijn. Maar een zo grote verandering als nu, maken we zelden mee. We komen daar verderop in deze nota op terug.

1.1. Wat is de bedoeling van een perspectiefnota?

Elke jaar stelt u als gemeenteraad de begroting vast voor het volgende kalenderjaar. Meestal gebeurt dat in november. Begin november 2022 gaat u dus de begroting 2023 vaststellen.

Het voorbereiden van een begroting kost ons en onze ambtelijke organisatie tijd. Al in het voorjaar beginnen we met die voorbereidingen. We zijn vanaf april 2022 dus al bezig met het voorbereiden van de begroting 2023.

Zonder perspectiefnota zouden we pas in november 2022, tijdens de behandeling van de begroting, voor het eerst van u als gemeenteraad horen wat u belangrijk vindt in de begroting 2023. Maar dan is het niet goed meer mogelijk om nog allerlei vragen en suggesties van uw kant uit te zoeken en uit te werken. Want de begroting móet op tijd klaar zijn.

Daarom is het in onze gemeente gebruik dat wij als college u in juli een perspectiefnota voorleggen. Daarin geven we u alvast een indruk van hoe het er financieel voorstaat, welke ontwikkelingen er zijn en welke plannen we kunnen uitvoeren. We zeggen in die perspectiefnota: zo zou de begroting van het volgende jaar er uit kunnen zien.

U kunt dan als raad van uw kant aangeven wat u wel en wat u niet wilt. Met de opbrengsten van de behandeling van de perspectiefnota bereiden we daarna de begroting verder voor. Dat maakt het mogelijk dat u dan in november zonder grote aanpassingen de begroting vaststelt.

1.2. Hoe is de perspectiefnota voorbereid?

Het vorige college heeft de eerste voorbereidingen voor zijn rekening genomen. We hebben dat als nieuw college overgenomen. Daarmee zijn wij volledig bestuurlijk-politiek verantwoordelijk voor de inhoud van deze perspectiefnota.

Normaal gesproken verzamelen we als college aan het begin van de voorbereidingen de nieuwe wensen en plannen die we hebben. En wat die gaan kosten. Die inventarisatie kon het vorige college niet doen. Want dat past niet bij een college dat vertrekt, om nog van alles en nog te bedenken waar een volgend college mee aan het werk moet.

Het is daarnaast gebruik dat we in de perspectiefnota alle cijfers in de productenramingen actueel maken. Als bijvoorbeeld het aantal aanvragen voor een bepaalde voorziening de afgelopen periode is gestegen, en we verwachten dat dat zo blijft, dan gaan we uit van dat hogere aantal.

Dit jaar hebben we dat nog niet volledig gedaan. We houden wel rekening met een aantal structurele gevolgen uit de jaarrekening 2021 en de voorjaarsnota 2022. Maar een volledige actualisatie van alle producten moet nog gebeuren.

We hebben daarvoor twee redenen. In de eerste plaats een te krappe bezetting met medewerkers die prioriteit moesten leggen bij de jaarrekening 2021. In de tweede plaats vraagt een actualisatie in een tijd van zeer hoge inflatie om een zorgvuldige afweging: van welk indexeringspercentage kunnen we uitgaan? We komen daar verderop in deze perspectiefnota op terug.

We hebben wel gekeken of we nu al – naast de stijging van lonen en prijzen – rekening moeten houden met onvermijdelijke extra uitgaven of lagere inkomsten vanaf 2023. Op dit moment zijn die er nog niet. Ook daar komen we verderop in deze nota nog terug.

Tot slot: we hebben het raadsprogramma en het bestuursakkoord nog niet in de cijfers in deze perspectiefnota kunnen vertalen.

1.3. Hoe ziet het proces tot de begrotingsbehandeling eruit?

Hoe ziet het hele proces tot aan de begrotingsbehandeling in november 2022 er nu uit?

7 juli

Op 7 juli bespreekt u deze perspectiefnota. Tegelijk liggen er dan ook een definitief raadsprogramma en een definitief aanvullend bestuursakkoord.

Wij vragen u als gemeenteraad om op 7 juli aan ons mee te geven wat we in de begroting 2023 en eventueel de meerjarenraming 2024 tot en met 2026 moeten verwerken. En we vragen of u kunt instemmen met het proces dat we hieronder schetsen. We komen daar in hoofdstuk 3 op terug.

7 juli tot 3 november

In de periode tussen de behandeling van de perspectiefnota en de vaststelling van de begroting, willen we als college het volgende gaan doen. Onze inzet daarbij werkt naar twee kanten.

Aan de ene kant willen we alle ruimte laten voor u als raad om (financiële) kaders te stellen. We verwachten die kaders vooral vanuit de opiniërende bijeenkomsten die u gaat organiseren op de grote thema's uit het raadsprogramma.

Aan de andere kant willen we zoveel mogelijk voorbereidend werk doen en het tempo in lopende processen niet vertragen.

In onze voorbereidingen in deze periode maken we onderscheid tussen twee sporen waarlangs we werken.

Het eerste spoor is direct gericht op de vaststelling door uw raad van de begroting 2023, op 3 november 2022.

Het tweede spoor heeft als focus het verzamelen van (financiële) informatie die nodig is om het raadsprogramma en het bestuursakkoord uit te voeren. We verwachten dat we die informatie in elk geval voor een deel op 3 november voor u beschikbaar hebben. We hebben die gegevens dan nog niet direct kunnen verwerken in de concept begroting. Dat vraagt meer tijd en nog belangrijker: u moet daarin als gemeenteraad keuzes kunnen maken.

Hoe zien de beide sporen er uit?

Het eerste spoor: de begroting 2023.

1. Productenraming

We maken alle bedragen in de concept productenbegroting zo actueel mogelijk. We houden daarbij rekening met een loon- en prijsstijging van maximaal 3%. Alleen als we al zeker weten, op basis van een lopend contract, een abonnement e.d. dat de stijging anders is, houden we met de werkelijke stijging rekening. In alle andere gevallen hanteren we de maximaal 3%.

Ook de uitgaven in het sociaal domein gaan we dus nog opnieuw actueel ramen, rekening houdend met het 3%-uitgangspunt.

2. Onvermijdelijke uitgaven

Echte onvermijdelijke uitgaven nemen we ook op. Als die er alsnog blijken te zijn, zullen we die toelichten.

3. Meicirculaire Rijk

We verwerken de meicirculaire van het Rijk in de concept begroting 2023. Verderop in deze perspectiefnota geven we al een indicatie van de effecten.

4. Tarieven lokale lasten

We komen met een voorstel over de hoogte van de tarieven voor de heffingen voor afval en riolering.

5. Begroting 2023

Op basis van de resultaten onder 1. tot en met 4. kunt u op 3 november de primair begroting 2023 vaststellen.

6. Thema's raadsprogramma

We gaan ervan uit dat u als gemeenteraad na de zomer de opiniërende bijeenkomsten over de grote thema's uit het raadsprogramma organiseert. We werken als college graag mee aan het voorbereiden daarvan. We gaan er ook van uit dat u via de bijeenkomsten meer inzicht krijgt en geeft over de omvang van de benodigde structurele en incidentele middelen om uitvoering te geven aan die thema's.

7. Grote onderwerpen

Daarnaast zullen wij als college zelf ook alvast voorwerk doen, We zullen in beeld proberen te brengen welke extra uitgaven en/of lagere inkomsten we verwachten voor een aantal grote onderwerpen. We denken daarbij in elk geval aan:

- Wegen en bruggen
- Wonen
- Formatie/organisatie
- Duurzaamheid en gebouwen (IAB, IHP)

We zullen ervoor zorgen dat de uitkomsten van wat staat onder 6 en 7 zorgvuldig bij elkaar gelegd worden. Zodat er geen dubbeltellingen ontstaan. Daarbij zullen we recht doen aan de positie van uw raad als koersbepalend en kaderstellend.

8. Loon- en prijsstijging

Alle onderwerpen waarbij we meer dan 3% stijging verwachten in verband met lonen en prijzen (zie hiervoor onder 1), brengen we apart in beeld.

9. Overige ontwikkelingen

Om het beeld volledig te krijgen, zullen we daarnaast nagaan of er op andere thema's dan hiervoor genoemd, nog wezenlijke veranderingen in uitgaven en inkomsten verwacht worden.

10. Meicirculaire

De meicirculaire van dit jaar is een van de meest complexe Rijkscirculaires van de afgelopen jaren. We gaan zo precies mogelijk uitzoeken – gebruik makend van wat onder andere de VNG daarover meegeeft – hoe we de circulaire moeten uitleggen. Dan gaat het om vragen als 'Tot welk niveau zijn loon- en prijsstijgingen meegenomen?', 'Gaat het Rijk ervan uit dat we een deel van het geld voor bepaalde doelen inzetten?' enzovoort.

11. Ombuigingen

We houden er ook rekening mee dat u, om alle noodzakelijke of gewenste uitgaven te kunnen doen, ook ergens anders in de begroting financiële ruimte zult moeten vinden. We gaan alvast in beeld brengen waar we denken dat u die ruimte zult kunnen vinden. Daarbij tekenen we op voorhand aan dat het niet meer zal gaan om makkelijk te realiseren ombuigingen.

3 november

Wat ligt er dan op 3 november tijdens de begrotingsbehandeling bij uw raad?

In de eerste plaats een concept begroting, rekening houdend met wat staat onder 1 tot en met 5. Dat zal in elk geval een sluitende begroting 2023 zijn.

In de tweede plaats een overzicht met de uitkomsten van de acties onder 6 tot en met 11.

We gaan ervan uit dat u dan de primaire begroting 2023 kunt vaststellen. En dat u daarnaast aan ons richting meegeeft wat te doen met de uitkomsten van de andere voorbereidende werkzaamheden.

Die laatste input gaan we dan na 3 november verwerken in voorstellen voor begrotingswijzigingen. Die zullen we u naar verwachting vanaf begin 2023 kunnen aanbieden. Het past naar onze mening bij de onzekere (financiële) situatie dat wij u die voorstellen niet alleen doen in de vaste momenten van de planning- en controlcyclus (begroting, voor- en najaarsnota en jaarrekening) maar ook tussentijds. Daarmee blijven we als gemeente zo wendbaar mogelijk.

1.4. Wat maakt de perspectiefnota anders dan anders?

Nieuwe bestuursperiode

Zoals gezegd: een perspectiefnota aan het begin van een nieuwe bestuursperiode is net even anders dan anders.

Grote onzekerheid

Van een andere orde is de onzekerheid over de financiële ontwikkelingen. Sinds een aantal maanden is er sprake van een forse inflatie. De verhoudingen in de (nabije) wereld zijn instabiel. Op welke manier kunnen we in zo'n situatie rekening houden met stijgende lonen en prijzen? We hebben daar in de vorige paragraaf ook al aandacht aan gegeven.

Die vraag zit zowel aan de inkomstenkant als aan de uitgavenkant.

Aan de inkomstenkant: kunnen we ervan uitgaan dat het Rijk de inflatie volledig doorbetaalt aan ons via het Gemeentefonds? Mogen we dat dus al gaan ramen in onze meerjarenramingen? De eerste indruk in de meicirculaire is dat het Rijk dat in elk geval voor een deel doet.

Aan de uitgavenkant: met welke percentages aan kostenstijging moet we gaan rekenen? Het maakt nogal uit of onze uitgaven met 3 of met 9% stijgen, om maar wat te noemen.

Onder het hoofdstuk 'De financiën' komen we daarop terug.

De onzekerheden gaan verder dan alleen de lonen en prijzen. De arbeidsmarkt staat onder druk, ook binnen onze eigen ambtelijke organisatie, er zijn tekorten aan grondstoffen, vragen als 'waar en hoeveel mogen we bouwen in verband met stikstofregels?' bestaan nog steeds.

We schrijven dit niet op om daarna bij de pakken te gaan neerzitten. Integendeel! We gaan met alle energie aan de slag om het raadsprogramma en daarop gebaseerde bestuursakkoord uit te voeren. Het opschrijven van onzekerheden is bedoeld om tegelijk realistische verwachtingen te hebben.

Het betekent wel dat u als gemeenteraad, meer dan eerder, (financiële) besluiten zult moeten nemen in een onzekere situatie. Maar het is naar onze overtuiging geen optie om pas een besluit te nemen als we meer zekerheid hebben over alle genoemde ontwikkelingen. Dan komen we tot stilstand. Uw raadsprogramma maakt duidelijk dat u dat zeker niet wilt.

Daarom hebben we in de vorige paragraaf aangegeven te verwachten dat we u vaker tussentijdse begrotingswijzigingen zullen voorleggen.

Sluitend of niet?

Normaal gesproken laten we als college in de perspectiefnota een sluitende begroting en meerjarenraming zien. Dat zijn we als gemeente verplicht: onze structurele uitgaven moeten we kunnen betalen met structurele inkomsten.

Vorig jaar is dat voor het eerst niet gelukt. In de perspectiefnota kwamen we nog uit op een tekort. In de begroting 2022 heeft u alleen voor 2022 een sluitende begroting vastgesteld. Voor de jaren erna was er sprake van een verwacht te kort. De belangrijkste reden daarvan was dat het Rijk gemeenten niet voldoende geld geeft voor de taken die we krijgen.

Dit keer lukt het zonder moeite om in deze perspectiefnota al uit te gaan van een sluitende begroting 2023. Dat komt omdat we al indicatief rekening houden met de effecten van de meicirculaire. Daarbij past wel een belangrijke kanttekening: we hebben die effecten alleen aan de inkomstenkant verwerkt. Wat dat voor de uitgaven gaat betekenen, zoeken we uit tussen juli en november – zie wat we daarover schreven in paragraaf 1.3.

1.5. Hoe is de perspectiefnota opgebouwd?

Financiën

Na deze inleiding volgt hoofdstuk 2 'Hoeveel geld hebben we?'

Daarin staat hoe onze meerjarenraming er uit ziet. Ook leest u daar welke onzekerheden er zijn. Per onderwerp geven we aan of en hoe we met die onzekerheid in de cijfers rekening hebben gehouden.

Richting

In hoofdstuk 3 vragen we u om ons richting te geven, op weg naar de begroting.

Lokale lasten

In hoofdstuk 4 gaan we nog apart in op de lokale lasten. Wat gaat u de inwoners aan tarieven rekenen voor de OZB? Op de rioolheffing en de afvalstoffenheffing komen we later terug.

2. Hoeveel geld hebben we?

2.1. Structurele middelen

Hieronder staat een zo actueel mogelijke meerjarenraming. Het luistert nauw om de cijfers zorgvuldig te duiden en te wegen. Soms zijn de cijfers hard, soms gaat het om inschattingen met een ruime onzekerheid. We geven dat per onderwerp zo veel mogelijk aan.

In z'n algemeenheid geldt: dit overzicht is gebaseerd op de kennis van mei/juni 2022. Zonder twijfel zijn er in juli en augustus al weer nieuwe feiten en ontwikkelingen. Die dynamiek is er altijd.

We volgen de opbouw zoals die in onze gemeente gebruikelijk is: we starten met wat in de begroting/meerjarenraming 2022 staat. Dan brengen we de effecten van de voorjaarsnota 2022 in beeld, inclusief de rijks-circulaires van september en december 2021. Die cijfers gaan we sowieso in de begroting verwerken. Tot slot brengen we de indicatieve effecten van de meicirculaire in beeld.

In het overzicht hieronder werken met hele duizendtallen

Onderwerp	2022	2023	2024	2025	2026
A. Startsaldo begroting 2022	-879.000	-1.804.000	-1.994.000	-1.953.000	-1.953.000
B1. Bestedingswensen	-362.000	-362.000	-362.000	-362.000	-362.000
B2. Noord-Zuid route Beilen		-420.000	-420.000	-420.000	-420.000
B3. Suermondsweg			-196.000	-196.000	-196.000
B4. Bezuinigingen	1.251.000	1.168.000	1.168.000	1.168.000	1.168.000
Onderwerp	2022	2023	2024	2025	2026
B. Eindsaldo begroting 2022	10.000	-1.418.000	-1.804.000	-1.763.000	-1.763.000
C1. Effect voorjaarsnota 2022 september- en decembercirculaire 2021	0 ¹	1.041.000	936.000	1.036.000	724.000
C2. Effect voorjaarsnota 2022 overige posten	0 ²	-207.000	-199.000	-208.000	-244.000

¹ Er zat wel een structureel positief saldo in de voorjaarsnota voor 2022, maar u heeft besloten dat voorlopig tot de najaarsnota opzij te zetten voor het opvangen van de effecten van stijgende lonen en prijzen.

² idem

Onderwerp	2022	2023	2024	2025	2026
C. Saldo begroting 2023 vóór meicirculaire	10.000	-584.000	-1.067.000	-935.000	-1.283.000
D1. Indicatief effect meicirculaire 2022	2.055.000	5.326.871	7.674.690	9.589.205	4.110.205
D. Voorlopig saldo begroting 2023	2.065.000	4.742.871	6.607.690	8.654.205	2.827.205

Toelichting

- **Kolom 2026**

De nieuwe bestuursperiode loopt tot in 2026. En deze perspectiefnota + begroting 2023 hebben een meerjarenraming die loopt van 2024 tot en met 2026. Daarom brengen we in dit overzicht ook het jaar 2026 al in beeld. We zijn zoveel mogelijk uitgegaan van de bedragen die ook voor 2025 gelden. Alleen bij de meicirculaire krijgt 2026 aparte aandacht.

- **A. Startsaldo begroting 2022**

Dit is het saldo waarvan de gemeenteraad is uitgegaan bij het vaststellen van de begroting 2022.

- **B1. tm B4. bestedingswensen en bezuinigingen**

Hier staan de bestedingswensen die de gemeenteraad in november 2021 heeft gehonoreerd en de bezuinigingen die de raad toen heeft toegepast. Bij de bestedingswensen heeft de gemeenteraad in de meerjarenraming alvast rekening gehouden met een raming voor de Noord-Zuid route in Beilen en de Suermondsweg in Smilde.

- **B. Eindsaldo begroting 2022**

Hier staat het eindsaldo van de begroting 2022. Dat is dus het vaststaande uitgangspunt om weer op door te bouwen met de voorjaarsnota 2022.

- **C1. en C2. Voorjaarsnota 2022 inclusief circulaire Rijk**

Hier staat het effect van de voorjaarsnota 2022. Daarin zijn de septembercirculaire 2021 en de decembercirculaire 2021 verwerkt. Dit soort circulaire zijn voor ons als gemeente een objectief gegeven, waarmee we altijd rekening houden.

Bij de septembercircularie heeft de VNG een waarschuwing afgegeven. Het Rijk houdt namelijk al rekening met stijgende kosten/prijzen. Daarom heeft u het voordelig saldo van de voorjaarsnota 2022 voorlopig apart gezet. Totdat we bij de najaarsnota 2022 meer zicht hebben op de kostenontwikkeling in 2022.

- **D1. Meicircularie 2022**

Hier staat een eerste indicatie van wat de effecten zijn van de meicircularie 2022. In de conceptbegroting die u op 3 november gaat bespreken, zullen we deze circularie definitief verwerken. In de effecten van de meicircularie zit ook een aanpassing van de bedragen voor de Jeugdhulp.

Verder zijn in deze circularie de effecten van de herijking van het Gemeentefonds meegenomen. Anders dan we eerder verwachtten, pakt de herijking voor onze gemeente positief uit.

Tot slot is de meicircularie een doorvertaling van het regeerakkoord dat partijen vorig jaar hebben gesloten.

- **D. Voorlopig saldo begroting 2023**

Hier staat het saldo waar u bij de bespreking van de perspectiefnota van uit kunt gaan. We wijzen er nog een keer op dat we ons als gemeente niet rijk kunnen rekenen met het beeld dat nu voorligt. Het Rijk houdt namelijk in de meicircularie al wel rekening met stijgende lonen en prijzen. Maar wat dat voor al onze uitgaven betekent, gaan we tussen juli en november nader onderzoeken. Tot die tijd geven wij u in overweging nog geen beroep te doen op de structurele ruimte die er nu lijkt te zijn. Van onze kant komen we in elk geval in deze perspectiefnota nog niet met voorstellen om de mogelijke structurele ruimte in te zetten.

- **Overige risico's/ontwikkelingen**

Tot slot benoemen we hierna nog een paar risico's/ontwikkelingen die we niet in bedragen hebben vertaald.

Dat zijn in de eerste plaats de Gemeenschappelijke regelingen. In zijn algemeenheid nemen we waar dat de kosten van die regelingen, net als de kosten van onze eigen organisatie, stijgen. Daar is nog niet in alle gevallen mee gerekend in deze nota.

In de tweede plaats noemen we hier enkele grote beleidsontwikkelingen: het Sociaal Domein, het Klimaat en Wonen. Op deze terreinen liggen voor gemeenten grote opgaven. Nog niet duidelijk is wat het Rijk daarvoor aan middelen beschikbaar gaat stellen.

In de derde plaats wijzen we op het feit dat veel van onze voorzieningen (wegen, gebouwen) op een leeftijd komen dat de kosten van groot onderhoud en vernieuwing tegen elkaar afgezet moeten worden. In beide gevallen kunnen de kosten harder stijgen dan nu meerjarig begroot.

2.2. Incidentele middelen

	Algemene bestemmingsreserve	Reserve sociaal domein
Beginsaldo in begroting 2022	4.411.000	3.200.000
Bestedingswensen gehonoreerd in begroting 2022	-1.934.000	0
Eindsaldo in begroting 2022	2.477.000	3.200.000
Saldo jaarrekening 2021 en enkele andere mutaties	2.303.000	822.000
Verwacht beschikbaar saldo in begroting 2023	4.780.000	4.022.000

In deze cijfers houden we rekening met bedragen waarover al een besluit genomen is, maar die nog niet daadwerkelijk zijn uitgegeven. Anders gezegd: het beschikbaar saldo is echt beschikbaar voor nieuwe uitgaven.

We beschikken als gemeente naast deze beide reserves nog over andere reserves, nodig voor ons weerstandsvermogen en voor de dekking van de kapitaallasten van investeringen. Daarvoor verwijzen u naar de paragraaf reserves en voorzieningen in de begroting. Uit die paragraaf blijkt dat onze reserves voor ons weerstandsvermogen op een goed niveau zitten.

Dat betekent ook dat u de Algemene Bestemmingsreserve volledig kunt inzetten terwijl de weerstandscapaciteit dan op een aanvaardbaar niveau blijft.

3. Welke richting geeft u ons mee?

Als stukken op de agenda heeft u deze perspectiefnota, samen met het raadsprogramma en het bestuursakkoord.

Wat wij op 7 juli graag van u terughoren is welke richting u ons meegeeft. Meer concreet gaat het dan om vragen als:

- Kunt u instemmen met de manier waarop we de conceptbegroting 2023 sluitend maken?
- Kunt u instemmen met de manier waarop we omgaan met de meerjarenraming?
- Kunt u instemmen met het door ons voorgestelde proces om meteen na de zomer in te zetten op het in beeld brengen van de (financiële) effecten van het raadsprogramma, het bestuursakkoord e.d.?
- Kunt u instemmen met onze aanpak om tot november in beginsel nog geen gebruik te maken van de structurele ruimte die er nu lijkt te zijn, in afwachting van de uitkomsten van het hiervoor geschetste proces?
- Wat wilt u ons verder meegeven in de aanloop naar de begroting 2023?

4. Wat worden de lokale lasten?

Lokale lasten

De onroerendezaakbelasting (OZB), de afvalstoffenheffing en de rioolheffing noemen we samen onze lokale lasten. Inwoners, instellingen en bedrijven moeten die belastingen en heffingen aan de gemeente betalen.

Er zijn nog meer bedragen die mensen aan de gemeente moeten betalen. Bijvoorbeeld voor het aanvragen van een paspoort of een vergunning. Die kosten noemen we leges. Het gaat daarbij dus om de betaling voor een dienst of product voor een inwoner, instelling of bedrijf. Daarom tellen we deze betalingen niet mee bij de lokale lasten.

De kosten van leges kunnen nooit hoger zijn dan de werkelijke kosten.

OZB

Voor de OZB gaan wij uit van het percentage zoals genoemd in de CBS-prognose van maart 2022, te weten 2,2%. Op de OZB-tarieven passen we dus in 2022 de inflatiecorrectie van 2,2% toe. Tenzij u ons een andere richting meegeeft bij de bespreking van deze perspectiefnota.

Afvalstoffenheffing en rioolheffing

In de conceptbegroting zullen we komen met actuele informatie over de tarieven voor deze beide heffingen.